

Addendum bij Algemeen Reglement voor het Katholiek Onderwijs (Regelingen RK Kerkgenootschap, nr. 2, 1987)

INLEIDING

Sinds de invoering van het ARKO in 1987 is het maatschappelijke speelveld veranderd. Schoolbesturen die katholieke scholen besturen werken in toenemende mate samen met andere schoolbesturen. Veel voorkomende redenen voor samenwerking zijn krimp, een efficiënter beheer, besparingen, verbetering van de onderwijskundige inrichting van de school of impulsen door nieuwe wet- en regelgeving. Ook de rol van de Kerk heeft zich door de jaren heen ontwikkeld.

Dit alles maakt dat het wenselijk is een aantal bepalingen uit het ARKO nader te duiden. Het gaat om het vastleggen van de lijn die al in de praktijk gevolgd wordt, zodat een objectief kader wordt gegeven. Daarnaast zullen er situaties blijven bestaan die niet binnen het ARKO passen. In deze gevallen wordt door de NKSr in overleg met de bisschoppelijk gedelegeerde naar maatwerk gezocht, met als uitgangspunt dat wordt gestreefd naar eenheid van toepassing van het ARKO binnen de RK Kerkprovincie.

Kerkrechtelijke begrip 'katholieke school'

Canon 803 CIC luidt:

- 1. Onder een katholieke school wordt verstaan een school die door het bevoegd kerkelijk gezag of een publieke kerkelijke rechtspersoon wordt bestuurd, of die door het kerkelijk gezag in een geschreven document als zodanig is erkend.*
- 2. In een katholieke school moeten onderricht en opvoeding steunen op de principes van de katholieke leer: leerkrachten moeten zich onderscheiden door rechtzinnigheid in de leer en degelijkheid van leven.*
- 3. Geen school, ook al is zij in feite katholiek, mag de naam katholieke school voeren, tenzij met toestemming van het bevoegd kerkelijk gezag.*

Algemeen Reglement voor het Katholiek Onderwijs

Het Algemeen Reglement voor het Katholiek Onderwijs (1987, hierna: ARKO) bevat formele en materiële normen die door katholieke scholen in acht dienen te worden genomen. Voor erkenning als katholieke school is vereist dat wordt voldaan aan het ARKO.

In artikel 6.3 ARKO zijn voorschriften opgenomen waaraan de statuten van katholieke scholen dienen te voldoen:

- a. Dat de doelstelling van de instelling inhoudt dat de instelling haar taak zal uitoefenen in overeenstemming met de in artikel 1 genoemde criteria;*
- b. Dat de bestuursleden als regel katholiek zijn. De statuten kunnen toestaan dat personen die niet katholiek zijn lid van het bestuur zijn. De statuten moeten alsdan bepalen dat het aantal niet-katholieke bestuursleden ten hoogste een derde van het aantal bestuursleden mag zijn en dat deze bestuursleden ook overeenkomstig de doelstelling hun taak zullen uitoefenen;*
- c. Dat tenminste één bestuurslid, voor zover gewenst, wordt benoemd en/of ontslagen door of in overleg met het bevoegd kerkelijk gezag of bestuur van een dekenaat/parochie, welk bestuurslid*

in het bijzonder waarborgt de behartiging van pastorale en godsdienstige aspecten, dit onverminderd de verantwoordelijkheid van het gehele bestuur ter zake.

- d. Dat op school de godsdienstige vorming plaatsvindt in overeenstemming met artikel 11 van dit Algemeen Reglement (art. 7 ARKO);*
- e. Dat de benoeming en het ontslag van godsdienstleraren geschiedt in overeenstemming met de artikelen 13 t/m 16 van dit Algemeen Reglement (cf. art. 5 2^e lid ARKO);*
- f. Dat in de aan het personeel van katholieke scholen uit te reiken akte van benoeming de bepaling is opgenomen, waaruit voortvloeit dat de benoemde bij de vervulling van zijn taak loyaal meewerkt aan de doelstelling van de katholieke school en de grondslag daarvan onderschrijft;*
- g. Dat in een schoolplan en/of leerplan van de instelling wordt aangegeven op welke wijze vorm en inhoud wordt gegeven aan de katholieke aspecten van de identiteit;*
- h. Dat een wijziging van de statuten voor wat betreft de artikelen ter zake van de naam, de doelstelling, de middelen ter bereiking van de doelstelling, de bestuurssamenstelling overeenkomstig het vorenstaande en ontbinding van de instelling, de goedkeuring van de NKSR behoeft;*
- i. Dat de statuten niet in strijd zijn met de statuten van de NKSR;*
- j. Dat een eventueel liquidatiesaldo van de instelling zoveel mogelijk in overeenstemming met het doel van de instelling zal worden besteed;*
- k. Dat dit Algemeen Reglement in acht wordt genomen.*

In artikel 8 ARKO is voorts bepaald dat voor de oprichting en opheffing van katholieke onderwijsinstellingen de goedkeuring van de NKSR is vereist. Hieronder vallen onder andere ook samenvoeging en overdracht van scholen.

Op grond van het bepaalde in artikel 18 ARKO kan de NKSR ter uitwerking van de uitvoerende taak regelingen vaststellen.

Het algemeen bestuur van de Nederlandse Katholieke Schoolraad heeft in zijn vergadering van 10 maart 2021 het volgende addendum vastgesteld. De Nederlandse bisschoppen hebben dit addendum goedgekeurd in hun vergadering van 13 april 2021.

Scheiding bestuur en intern toezicht

Artikel 6.3.b ARKO luidt: *'dat de bestuursleden als regel katholiek zijn. De statuten kunnen toestaan dat personen die niet katholiek zijn lid van het bestuur zijn. De statuten moeten alsdan bepalen dat het aantal niet-katholieke bestuursleden ten hoogste een derde van het aantal bestuursleden mag zijn en dat deze bestuursleden ook overeenkomstig de doelstelling hun taak zullen uitoefenen.'*

De code goed bestuur van de onderscheiden onderwijssectoren gaat uit van scheiding van de functies bestuur en intern toezicht. Onder andere de volgende modaliteiten van bestuurlijke inrichting zijn mogelijk:

1. Onderbrenging van de functies van bestuur en intern toezicht in twee verschillende organen, bijvoorbeeld college van bestuur en raad van toezicht. Voor dit model geldt het bepaalde in artikel 6.3.b zowel voor de leden van het college van bestuur als ook voor de leden van de raad van toezicht.
2. Onderbrenging van functies van bestuur en intern toezicht in één orgaan, bijvoorbeeld uitvoerende bestuursleden en niet-uitvoerende toezichthoudende bestuursleden. Voor dit model geldt dat minimaal 2/3 van de niet-uitvoerende bestuurders katholiek is. De uitvoerende bestuurders zijn katholiek.
3. Uitoefening van functie van bestuur door een of meer functionarissen in dienst van het bevoegd gezag en de functie van intern toezicht bij het schoolbestuur. Voor dit model geldt het bepaalde in artikel 6.3.b behalve voor het toezichthoudend schoolbestuur ook ten aanzien van de functionarissen die de functie van bestuur uitoefenen.

Welke modaliteit men ook kiest, vanuit het perspectief van het ARKO is artikel 6.3.b ARKO altijd van toepassing. In alle gevallen geldt tevens het bepaalde in artikel 6.3.c. ARKO.

Stichting met scholen van verschillende denominaties

Stichting voor katholieke en interconfessionele scholen (RK-PC) / Stichting voor katholieke, interconfessionele (RK/PC) en protestants-christelijke scholen / Stichting voor interconfessionele (RK-PC) en protestants-christelijke scholen.

Uitgangspunten:

1. De verschillende grondslagen worden in de tenaamstelling van de stichting of in de ondertitel opgenomen.
2. Voor wat betreft de katholieke school: zij beoogt onderwijs te geven met als richtsnoer het Evangelie van Jezus Christus, op katholieke grondslag (cf. artikel 6.3.a en art. 1.2 ARKO). Zij handelt daarbij volgens de algemene regelingen voor het katholiek onderwijs, welke door de Nederlandse Katholieke Schoolraad zijn vastgesteld, alsmede volgens het Algemeen Reglement voor het Katholiek Onderwijs (cf. artikel 6.3.k ARKO).
3. Voor wat betreft de interconfessionele school: zij beoogt onderwijs te geven op interconfessionele grondslag. Zij gaat daarbij uit van de christelijke beginselen met als richtsnoer het Evangelie van Jezus Christus zoals het tot ons komt vanuit de Bijbel en door de kerken wordt uitgedragen. Voor wat betreft de protestants-christelijke school wordt een omschrijving van de desbetreffende richting opgenomen.
4. Voor de bestuurssamenstelling geldt dat bestuurders doel en grondslag dienen te onderschrijven. Uitgangspunt is dat beide richtingen in het bestuur vertegenwoordigd zijn (cf. artikel 6.3.b ARKO). Voor interconfessionele scholen geldt paritaire vertegenwoordiging. De verhouding RK/PC/interconfessioneel scholen is bepalend voor de afspiegeling in de bestuurssamenstelling en het aantal katholieke bestuurders. Daarnaast wordt aanbevolen dat

statutair wordt vastgelegd dat de pastorale en catechetische aspecten van het katholiek onderwijs op bestuursniveau worden gewaarborgd (cf. artikel 6.3.c ARKO).

5. Door het bestuur en de scho(o)l(en) wordt in het strategisch koers- of beleidsplan, het schoolplan en het activiteitenplan van de school, in casu scholen, aangegeven op welke wijze vorm en inhoud wordt gegeven aan de identiteit van de katholieke, protestants-christelijke en interconfessionele scholen en hoe deze worden geborgd (cf. artikel 6.3.g ARKO).
6. Bij de benoeming van het aan haar scholen te verbinden personeel verzekert de stichting zich ervan dat het personeel de grondslag van de stichting onderschrijft en loyaal zal meewerken aan de doelstelling van de school, zoals die mede ten aanzien van de katholieke, protestants-christelijke en interconfessionele identiteit in het schoolplan is omschreven. Bij de benoeming van personeel aan een interconfessionele school houdt het bestuur rekening met een evenwichtige spreiding naar richting. Inzake het personeelsbeleid bij benoeming, overplaatsing en noodzakelijke vermindering van personeel wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de identiteit van de school en de levensbeschouwelijke overtuiging van het betrokken personeelslid (cf. artikel 6.3.f ARKO) . Benoeming en ontslag van godsdienstleraren aan onder het bestuur van de stichting staande katholieke / interconfessionele scholen geschiedt overeenkomstig het Algemeen Reglement voor het Katholiek Onderwijs (cf. artikel 6.3.e. ARKO). Voor leerkrachten in het basisonderwijs die catechese (Godsdienst/levensbeschouwing) geven, geldt dat zij dienen te beschikken over de Akte van Bekwaamheid Godsdienst/levensbeschouwing of over een catechetische opleiding die door de diocesane bisschop is goedgekeurd (cf. artikel 11.2 ARKO).
7. Er wordt aandacht besteed aan de godsdienstige vorming van de leerlingen van de katholieke scholen overeenkomstig hetgeen daaromtrent in het Algemeen Reglement voor het Katholiek Onderwijs is bepaald (cf. artikel 6.3.d ARKO). Het godsdienstonderwijs aan katholieke leerlingen op de interconfessionele school wordt gegeven met inachtneming van de uitgangspunten die in de Rooms-Katholieke Kerk worden aangehouden en waarin de ouders en leerlingen hun levensbeschouwing kunnen herkennen alsmede met inachtneming van hetgeen in het Algemeen Reglement voor het Katholiek Onderwijs is bepaald.
8. Voor besluiten tot statutenwijziging voor wat betreft de artikelen ter zake van de naam, de doelstelling, de middelen ter bereiking van de doelstelling en de bestuurssamenstelling, fusie, (af)splitsing of ontbinding van de stichting alsmede voor oprichting, opheffing, overdracht of samenvoeging van scholen is goedkeuring van de NKSR vereist (cf. artikel 6.3.h en 8.1 ARKO).

Schoolbestuur voor katholieke en algemeen bijzondere scholen

1. De verschillende grondslagen worden in de tenaamstelling van de stichting of in de ondertitel opgenomen.
2. Voor wat betreft de katholieke school: zij beoogt onderwijs te geven met als richtsnoer het Evangelie van Jezus Christus, op katholieke grondslag (cf. artikel 6.3.a en art. 1.2 ARKO). Zij handelt daarbij volgens de algemene regelingen voor het katholiek onderwijs, welke door de Nederlandse Katholieke Schoolraad zijn vastgesteld, alsmede volgens het Algemeen Reglement voor het Katholiek Onderwijs (cf. artikel 6.3.k ARKO).
3. Voor wat betreft de school op algemeen bijzondere grondslag: zij geeft onderwijs dat uitgaat van de gelijkwaardigheid van alle levensbeschouwelijke overtuigingen en maatschappelijke stromingen.
4. Voor de bestuurssamenstelling geldt dat bestuurders doel en grondslag dienen te onderschrijven. De verhouding RK/AB scholen is bepalend voor de afspiegeling in de bestuurssamenstelling en het aantal katholieke bestuurders. Uitgangspunt is dat beide richtingen in het bestuur vertegenwoordigd zijn (cf. artikel 6.3.b ARKO).

Daarnaast wordt aanbevolen dat statutair wordt vastgelegd dat de pastorale en catechetische aspecten van het katholiek onderwijs op bestuursniveau worden gewaarborgd (cf. artikel 6.3.c ARKO).

5. Door het bestuur en de scho(o)l(en) wordt in het strategisch koers- of beleidsplan, het schoolplan en het activiteitenplan van de school, in casu scholen, aangegeven op welke wijze vorm en inhoud wordt gegeven aan de identiteit van de katholieke en algemeen bijzondere scholen en hoe deze worden geborgd (cf. artikel 6.3.g ARKO).
6. Bij de benoeming van het aan haar scholen te verbinden personeel verzekert de stichting zich ervan dat het personeel de grondslag van de stichting onderschrijft en loyaal zal meewerken aan de doelstelling van de school, zoals die mede ten aanzien van de katholieke en algemeen bijzondere identiteit in het schoolplan is omschreven (cf. artikel 6.3.f ARKO). Benoeming en ontslag van godsdienstleraren aan onder het bestuur van de stichting staande katholieke scholen geschiedt overeenkomstig het Algemeen Reglement voor het Katholiek Onderwijs (cf. artikel 6.3.e. ARKO). Voor leerkrachten in het basisonderwijs die catechese (Godsdienst/levensbeschouwing) geven, geldt dat zij dienen te beschikken over de Akte van Bekwaamheid Godsdienst/levensbeschouwing of over een catechetische opleiding die door de diocesane bisschop is goedgekeurd (cf. artikel 11.2 ARKO).
7. Er wordt aandacht besteed aan de godsdienstige vorming van de leerlingen van de katholieke scholen overeenkomstig hetgeen daaromtrent in het Algemeen Reglement voor het Katholiek Onderwijs is bepaald (cf. artikel 6.3.d ARKO). Leerlingen van de school op algemeen bijzonder grondslag worden in staat gesteld hun levensbeschouwing op te bouwen, rekening houdend met en respect hebbende voor de levensbeschouwing van anderen en worden in de gelegenheid gesteld levensbeschouwelijk vormingsonderwijs te ontvangen.
8. Voor besluiten tot statutenwijziging voor wat betreft de artikelen ter zake van de naam, de doelstelling, de middelen ter bereiking van de doelstelling en de bestuurssamenstelling, fusie, (af)splitsing of ontbinding van de stichting alsmede voor oprichting, opheffing, overdracht of samenvoeging van scholen is goedkeuring van de NKSR vereist (cf. artikel 6.3.h en 8.1 ARKO).

Schoolbestuur voor katholieke en openbare scholen.

1. De katholieke grondslag en het openbare karakter worden in de tenaamstelling van de stichting of in de ondertitel opgenomen.
2. Voor wat betreft de katholieke school: zij beoogt onderwijs te geven met als richtsnoer het Evangelie van Jezus Christus, op katholieke grondslag (cf. artikel 6.3.a en art. 1.2. ARKO). Zij handelt daarbij volgens de algemene regelingen voor het katholiek onderwijs, welke door de Nederlandse Katholieke Schoolraad zijn vastgesteld, alsmede volgens het Algemeen Reglement voor het Katholiek Onderwijs (cf. artikel 6.3.k ARKO).
3. Voor de bestuurssamenstelling geldt dat bestuurders doel en grondslag dienen te onderschrijven. De verhouding RK/openbare scholen is richtinggevend voor de bestuurssamenstelling en het aantal katholieke bestuurders. Uitgangspunt is dat beiden in het bestuur vertegenwoordigd zijn (cf. artikel 6.3.b ARKO).
Daarnaast wordt aanbevolen dat statutair wordt vastgelegd dat de pastorale en catechetische aspecten van het katholiek onderwijs op bestuursniveau worden gewaarborgd (cf. artikel 6.3.c ARKO).
4. Door het bestuur en de scho(o)l(en) wordt in het strategisch koers- of beleidsplan, het schoolplan en het activiteitenplan van de school, in casu scholen, aangegeven op welke wijze vorm en inhoud wordt gegeven aan de identiteit van de katholieke scholen en het karakter van de openbare scholen en hoe deze worden geborgd (cf. artikel 6.3.g ARKO).

5. Bij de benoeming van het aan haar scholen te verbinden personeel verzekert de stichting zich ervan dat het personeel de grondslag van de stichting onderschrijft en loyaal zal meewerken aan de doelstelling van de school, zoals die mede ten aanzien van de katholieke identiteit en het openbaar karakter in het schoolplan is omschreven (cf. artikel 6.3.f ARKO). Benoeming en ontslag van godsdienstleraren aan onder het bestuur van de stichting staande katholieke scholen geschiedt overeenkomstig het Algemeen Reglement voor het Katholiek Onderwijs (cf. artikel 6.3.e. ARKO). Voor leerkrachten in het basisonderwijs die catechese (Godsdienst/levensbeschouwing) geven, geldt dat zij dienen te beschikken over de Akte van Bekwaamheid Godsdienst/levensbeschouwing of over een catechetische opleiding die door de diocesane bisschop is goedgekeurd (cf. artikel 11.2 ARKO).
6. Er wordt aandacht besteed aan de godsdienstige vorming van de leerlingen van de katholieke scholen overeenkomstig hetgeen daaromtrent in het Algemeen Reglement voor het Katholiek Onderwijs is bepaald (cf. artikel 6.3.d ARKO). Tevens worden de kenmerken van en waarborgen voor openbaar onderwijs opgenomen.
7. Voor besluiten tot statutenwijziging voor wat betreft de artikelen ter zake van de naam, de doelstelling, de middelen ter bereiking van de doelstelling en de bestuursamenstelling, fusie, (af)splitsing of ontbinding van de stichting alsmede voor oprichting, opheffing, overdracht of samenvoeging van scholen is goedkeuring van de NKSR vereist (cf. artikel 6.3.h en 8.1 ARKO).

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat de statuten uiteraard ook dienen te voldoen aan het bepaalde in de Wpo en Wvo over het openbaar onderwijs.

Vereniging

Enkele onderwijsinstellingen hebben de rechtsvorm van een vereniging. Het bepaalde in het ARKO geldt voor een katholieke onderwijsvereniging onverkort. In aanvulling daarop geldt dat voorwaarde voor toelating tot het lidmaatschap is de instemming met het doel en de grondslag van de vereniging.

Samenwerkingsschool

Een samenwerkingsschool is een school die tot stand komt door samenvoeging van één of meer openbare scholen met één of meer bijzondere scholen en waarin zowel openbaar als bijzonder onderwijs wordt aangeboden (artikel 17d Wpo en artikel 53d Wvo).

Nota bene: We kennen daarnaast ook de zogenaamde informele samenwerkingsschool. Het gaat dan om een institutionele fusie van een openbare school en een bijzondere school, waarbij een BRIN-nummer verdwijnt en de schoolbesturen kiezen om het resterende BRIN-nummer ofwel als openbaar ofwel als bijzonder te laten registeren, maar waarbij de school zich presenteert als samenwerkingsschool voor openbaar en bijzonder onderwijs.

Een samenwerkingsschool wordt altijd bestuurd door een stichting. De stichting kan zijn een stichting voor bijzonder onderwijs, een samenwerkingsbestuur of een stichting voor openbaar onderwijs.

Het is, in het kader van de verlening van het predicaat 'katholiek' en de erkenning als katholieke onderwijsinstelling, vereist in de statuten van een samenwerkingsschool het volgende op te nemen:

1. Dat de stichting ten minste een samenwerkingsschool als bedoeld in de wet bestuurt, waarin zowel openbaar als bijzonder onderwijs wordt aangeboden, hetgeen tevens in de naam of de ondertitel tot uitdrukking komt.

2. Dat de samenwerkingschool toegankelijk is voor alle leerlingen zonder onderscheid van godsdienst of levensbeschouwing.
3. Een regeling voor de identiteitscommissie voor de samenwerkingschool kent (samenstelling, benoeming, werkwijze e.d.).
4. Dat in het schoolplan van de samenwerkingschool wordt aangegeven op welke wijze door de identiteitscommissie van de samenwerkingschool invulling wordt gegeven aan het openbare karakter onderscheidenlijk de identiteit voor zover het betreft een samenwerkingschool.
5. Dat aan leerlingen op de samenwerkingschool gelegenheid wordt gegeven binnen de schooltijden godsdienstonderwijs of levensbeschouwelijk vormingsonderwijs te ontvangen.
6. Dat bij de benoeming en het ontslag van personeel aan de samenwerkingschool zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met een evenwichtige spreiding naar grondslag en openbaar karakter.
7. Dat voor besluiten tot statutenwijziging voor wat betreft de artikelen ter zake van de naam, de doelstelling, de middelen ter bereiking van de doelstelling en de bestuursamenstelling, fusie, (af)splitsing of ontbinding van de stichting alsmede voor oprichting, opheffing, overdracht of samenvoeging van scholen goedkeuring van de NKS vereist is (cf. artikel 6.3.h en 8.1 ARKO).

Als de stichting daarnaast ook nog één of meerdere katholieke scholen bestuurt, is het wenselijk tevens het volgende in de statuten op te nemen:

8. Dat het onderwijs aan de katholieke school wordt gegeven met als richtsnoer het Evangelie van Jezus Christus, op rooms-katholieke grondslag en dat zij daarbij wil handelen volgens de regelingen betreffende het katholiek onderwijs, die op grond van het gezamenlijk overleg in de Nederlandse Katholieke Schoolraad zijn of worden vastgesteld, alsmede handelen volgens het Algemeen Reglement voor het Katholiek Onderwijs.
9. Dat in het schoolplan wordt aangegeven op welke wijze vorm en inhoud wordt gegeven aan de katholieke identiteit van de katholieke school.
10. Dat op de katholieke school aandacht wordt besteed aan de godsdienstige vorming van de leerlingen overeenkomstig hetgeen in het Algemeen Reglement voor het Katholiek Onderwijs is bepaald.
11. Dat de stichting zich bij benoeming van personeel aan de katholieke school ervan zal verzekeren dat het personeel de grondslag van de katholieke school onderschrijft en loyaal zal meewerken aan de doelstellingen van het onderwijs, zoals die in de statuten en het schoolplan mede ten aanzien van de katholieke identiteit zijn omschreven.

Bisschoppelijk gedelegeerden

Iedere diocesane bisschop benoemt één of meer bisschoppelijke gedelegeerden in het eigen bisdom aan wie de supervisie over de pastorale begeleiding in de verschillende vormen van het onderwijs wordt toevertrouwd (cf. artikel 2.3 ARKO). De bisschoppelijk gedelegeerde fungeert als contactpersoon tussen de schoolbesturen en de diocesane bisschop. Bisschoppelijk gedelegeerden, scholen en schoolbesturen treden met elkaar in overleg omtrent de katholieke identiteit in het onderwijs. De bisschoppelijk gedelegeerden zijn ter zake beschikbaar voor informatie en overleg (cf. artikel 3 ARKO).

Aldus vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van de Nederlandse Katholieke Schoolraad gehouden op 10 maart 2021. De Nederlandse bisschoppen hebben dit addendum goedgekeurd in hun vergadering van 13 april 2021.